

Nationaløkonomisk Forening

afholdt Møde Onsdagen d. 17 Februar. Til ny Medlemmer optoges dlrr. Journalist Bauer, Overkrigskommissær Madsen, Vicepolitidirektør Oldenburg og General Thomsen.

Hr. Bureauchef Falbe Hansen holdt et Foredrag om

Danmarks Smørproduktion og Smørhandelen.

Falbe Hansen fremhævede, hvorledes Danmarks Landbrug i den sidste Menneskealder havde været i en noget vanskelig Stilling, idet Kommunikationsmidlernes Udvikling havde gjort det muligt for flere Lande at konkurrere med os. Vi havde imidlertid imødegaaet Faren ved at foretage en fuldstændig Frontforandring: ved at gaa over fra den rene Korndrift til at lægge Hovedvægten paa Kvægavlen og Mejeriet; og denne Forandring var bleven foretaget med stor Dygtighed og havde vundet megen Anerkjendelse, ogsaa i Udlandet.

Danmarks Smøruudførsel var i de sidste 25 Aar steget til det 7 à 8dobbelte; i de sidste 6 Aar var den stegen til det Tredobbelte, og vor Udførsel naaede nu over 100,000 Tdr. om Aaret. Endnu betydningsfuldere havde Stigningen i Kvaliteten dog været: medens det danske Smør tidligere havde været yderst slet, i Udlandet uafsætteligt eller i alt Fald kun afsætteligt under Navn af «Kieler Butter», var det nu det bedste, og dansk Smør noteres nu i England 6 à 8 Sh. højere pr. Cwt. end tysk. Ganske vist produceredes der i enkelte udenlandske Mejerier særdeles fine Smørsorter, maaske finere end man overhovedet kjendte dem her, men som et Hele betragtet stod Danmark øverst.

Hvad Kvantiteten angik stod ogsaa Danmark øverst i Forhold til Landets og Befolkningens Størrelse; kun Holland kunde

stilles lige med det. Til England indførtes der af Smør i 1874 for 2,4 Mill. Pd. Sterl. fra Frankrig, for 1,5 Mill. fra Holland og for 1,2 Mill. Pd. Sterl. fra Danmark. Fra Tyskland indførtes der kun for 747,000 Pd. Sterl., og fra de andre Lande endnu mindre. Før ret at forstaa Betydningen af disse Tal maatte det erindres, at England for Smørindførselens Vedkommende kunde betragtes som Verdensmarkedet; kun Norge, Schweiz og Italien ere ogsaa smørindførende Lande.

Disse store Resultater skyldtes en heldig Samvirken mellem den praktiske Landmand, Videnskabsmanden (særlig fremhævede Taleren Prof. Segelckes Fortjenester) og Handelsstanden. Handelsstanden havde bidraget meget til Mejeriets Fremme ved at variere Priserne efter Kvaliteterne, ved at lægge Vægt paa et ensartet og til Markedet passende Produkt, ved en hensigtsmæssig Pakning og navnlig ved at aabne ny og fordelagtige Afsætningssteder. Særlig Fortjeneste havde Firmaet Busck jun. indlagt sig. Buscks Forretning, der for ikke længe siden var gaaet over til et Aktieselskab under Navn af «The Scandinavian Preserved Butter Company» havde i 1874 pakket omtr. 1 Mill. Daaser, indeholdende næsten 2½ Mill. Pd. Smør til en Værdi af over 5 Mill. Kroner, der over Hamborg, Liverpool, London og Glasgow vare sendte til oversøiske Stæder, til Sydamerika, til Ostindien, Kina osv. Foruden dette Selskab fandtes her endnu 2 à 3 andre lignende mindre Forretninger.

Den Vare, der forsendtes paa denne Maade, var Smør, kjærnet af sød Fløde, helst tilberedt i Koldtvandsmejerier. Koldtvandsmejerier, der vistnok vare den mest rationelle Form for Mejerier, havde ogsaa en social Betydning, idet de gjorde det muligt for de smaa Mejerier at konkurrere med de store: fra det nævnte Selskab havdes der Exempler paa, at der leveredes Smør fra Gaarde paa kun 10 Køer, for hvilket der betaltes den allerhøjeste Pris. Koldtvandsmejeriernes Fremkomst stod i den nøjeste Forbindelse med Kjærningen af sød Fløde, og som Mænd, der særlig havde Fortjeneste af Produktionen af sødt Smør, kunde nævnes Generalkonsul Pontoppidan i Hamborg, Etatsraad Tesdorpf og Grosserer Broge.

Den oversøiske Smørforsendelse havde vist, at Smør,

tværtimod hvad man tidligere almindelig havde antaget, var en Vare, der taalte lang og vanskelig Transport. Det havde vist sig, at Smør kunde holde sig fuldstændig frisk i 6 à 10 Maaneder og fuldstændig spiseligt i indtil 2 Aar. Og Transporten var ikke alene teknisk, men ogsaa økonomisk mulig: den hele Fremgangsmaade var saa billig, at det hermetisk pakkede Smør, der jo var den allerfineste Sort, f. Ex. i Kina kunde sælges for 6 à 7 Mk. pr. Pd. Heri syntes at ligge en stor Fare for vort Landbrug: da Smør havde vist sig mere transportabelt end de fleste andre Fødevarer, maatte Konkurrencen paa Mejeriets Omraade være særlig faretruende. Man havde vel ment, at Konkurrencen paa Smørproduktionens Omraade ikke vilde være saa farlig, fordi Smør paa Grund af Varmen kun kunde produceres i et vist stærkt begrænset Bælte af Jorden. Men indenfor dette Bælte laa netop vore farligste Konkurrenter, Nordamerika og Rusland. Desuden kunde man jo ved Ismodarbejde de Hindringer, Klimaet lagde i Vejen: Istransporten og Isfabrikationen blev stadig billigere. Man havde endvidere anført, at det var saa langt fra, at man følte Konkurrencens Virkninger, at Priserne tværtimod vare vedvarende stigende; men hertil kunde svares, at man ikke kunde vide, hvorledes Forholdene vilde stille sig i Fremtiden, og at de senere Aars stærke Stigning i Smørpriserne for en stor Del skyldtes forbigeaaende og tilfældige Aarsager: Kvægpestens Ødelæggelser og den Omstændighed, at Landene omkring Nordsøen — de største Producenter af fint Smør — mere og mere syntes at lægge Vægt paa Kjødproduktion i Stedet for Mejeridrift. Smørrets Prisstigning var heller ikke andre Steder saa stor som hos os. Her skyldtes den for en stor Del Fremgangen i Kvaliteten og den Dygtighed, hvormed Handelsstanden havde bragt den paa Markedet. Rusland var ganske vist en Del tilbage; men Erfaringen havde vist, at Mejeriet i Rusland var i stærk Fremgang: i Begyndelsen af Tres'erne udførtes der kun for knap $\frac{1}{2}$ Mill. Rubler Smør fra Rusland; men i 1871 var Udførselen naaet op til det Firdobbelte, til 2 Mill. Rubler. En endnu farligere Konkurrent vilde Amerika dog vist blive: den Hurtighed, hvormed Amerikanerne vidste at arbejde sig frem, var bekjendt

nok. Desuden maatte det erindres, at Verdensmarkedet for Smør var forholdsvis lille. England, det eneste Land, der indførte Smør i større Kvantiteter, havde i Begyndelsen af Tres'erne indført c. 1 Mill. Centner Smør; nu indførte det omtr. 1,2 Mill. Det var ikke nogen betydelig Stigning i ti Aar, uagtet de sidste Aar netop havde været ualmindelig gunstige for England. Forøgelsen i Efterspørgselen paa Verdens Hovedmarked havde i de sidste ti Aar ikke været meget større end Forøgelsen i Udbuddet fra de skandinaviske Lande; hvorledes vilde da Forholdene stille sig, naar Amerika og Rusland vilde udvikle deres Mejeriproduktion i et Forhold, der svarede til deres Produktionsevne? Taleren vilde ikke forudsige en Tilbagegang i Smørpriserne eller endog blot en Standsning i disses nuværende Stigning; men det forekom ham dog, at Udsigterne ikke vare saa gunstige for Smørproduktionen som for Kjødproduktionen. Man burde i alt Fald ikke uden Videre slutte, at vort Fremtidsagerbrug snarere vilde gaa i Retning af Mejeri end af Kvægfedning.

Taleren berørte derefter, at et netop tilstedeværende Medlem (Dr. Jul. Petersen) som Middel mod Prisstigningen havde foreslaaet Udførselstold; men dette Middel vilde være højst uheldigt, Alle, ikke blot Landmanden, vilde lide derunder. Det eneste Middel mod de høje Smørpriser vilde være Sparsommelighed; herved maatte der ogsaa kunne udrettes meget; thi Danmark er næst Amerika det Land, hvor der konsumeres mest Smør. Ogsaa kunde der være Tale om tildeels at erstatte Smørret ved Surrogater.

Docent, Dr. Jul. Petersen anbefalede ikke Udførselstold paa Smør, men derimod at gjøre Brugen af Transportmidlerne saa dyr som muligt. Derved vilde den nuværende urigtige Fordeling forebygges, i Følge hvilken der tilfalder Landmanden et Udbytte, som ikke tilkommer ham. Ved det af Taleren anbefalede Middel vilde der selvfølgelig tilføjes Landmanden et Tab, hvorover han dog ikke var berettiget til at beklage sig, da det ikke var ham, der var Skyld i den nuværende Fremgang; men noget Nationaltab vilde det nævnte Middel ikke medføre.

Professor Frederiksen hævdede Vigtigheden af ikke blot at

gjøre Person-, men ogsaa, og særlig, Varetransporten billig. Den af Jul. Petersen anbefalede Skat var en Skat af Brutto; men Intet er efter sin Natur mere i Stand til at hindre al Produktion, alt Fremskridt, end en Bruttoafgift. Tanken om en saadan laa imidlertid saa fjærnt fra det virkelige Liv, at man ikke kunde føle sig opfordret til nøjere at omtale den. — Naar Falbe Hansen havde antydnet en farlig Konkurrence paa Smørmarkedet, saa vilde Taleren dog fremhæve, at de lidet udviklede Nationer vilde have Vanskelighed ved at konkurrere med os. Rusland, Polen og lignende Lande kunde i mange Aar ikke tænke derpaa. Hvad Amerika angik, saa var det saa fortrinligt stillet med Hensyn til det egenlige Agerbrug, at der neppe var Fare for, at det særlig skulde kaste sig over Mejeri-væsenet; i alt Fald vilde dette neppe ske, saalænge Amerika var saa rigeligt forsynet med jomfruelig Jord, at det kunde vedblive at tage den ene Hvedehøst efter den anden uden at udmagre Jorden. Andre Lande (Sverig f. Ex.) kunde vel lettere overfløje os; men foreløbig var Faren dog neppe saa stor. I de sydligere evropæiske Lande kunde der ikke ventes Afsætning for Smør. Heller ikke de stærkt udstykkede Lande vilde producere Smør. Irland var vel en Undtagelse herfra, men dette skyldtes dets særlig heldige Beliggenhed. Derimod var der i andre udstykkede Lande, som Belgien og Flandern, ikke Plads for Kreaturer, i alt Fald ikke i Forhold til Menneskene. Vi vilde vel i høj Grad gaa over til Kreaturfedning, dog neppe paa Bekostning af Smørproduktionen.

Godsejer **Ingerslev** udtalte, at Stigningen i Smørpriserne ikke udelukkende skyldtes Fremgangen i Kvalitet; denne havde ganske vist haft nogen, men dog ikke overvejende Indflydelse paa Prisstigningen. Hvad angik den Smørmængde, vi producerede, kunde den sikkert forøges endnu yderligere. Vor Smørproduktion vilde sikkert stige baade med Hensyn til Kvantitet og Kvalitet.

Fuldmægtig **Marius Gad** indrømmede, at der havde fundet en Stigning og en virkelig Stigning Sted i Smørproduktionen, men troede dog, at de gunstige Somre havde en Andel heri, og at vi derfor maatte være forberedte paa, naar der kom

mindre gunstige Aar, at Fremgangen da ikke vilde vedblive. — Smørrets Prisstigning var sikkert meget større end Forbedringen af Kvaliteten, selv om vi ikke alene holdt os til de sidste Aar, men gik en Menneskealder tilbage. Ved Bedømmelsen af Priserne burde man ogsaa tage meget Hensyn til Lettelsen i Forsendelsen. — Faren for, at Folk, der stod langt tilbage i Udviklingen, skulde kunne konkurrere med os paa Smørmarkedet, var neppe meget stor. Overgang til Kjødproduktion var lettere end Overgang til et rationelt Agerbrug. I Tidens Længde vilde vi vel have Fortrinnet i Kjødproduktionen; men begge Former stod dog tildels i Forbindelse med hinanden.

Ingerslev fremhævede, at vi med Hensyn til Mejeridrift vare i Besiddelse af forskellige Betingelser, som andre Folk savnede, ikke blot klimatiske Betingelser, men ogsaa historiske Betingelser; at en Produktion var historisk givet, havde meget at sige. Det spillede en stor Rolle, at Smør kunde forsendes saa hurtigt, og i det Hele var mere forsendeligt end mange andre Fødevarer. Smørproduktionen burde vi holde fast ved, thi vi havde alle Betingelser for at bringe den op til første Klasse, hvorimod vi savnede flere Betingelser for at kunne bringe Kjødproduktionen saa vidt. Man burde være meget varsom med at tilraade Folk at gaa over til Kjødproduktion. Folk, der stod langt tilbage, ville vanskelig lære en rationel Mejeridrift.

Gad havde ikke — og Falbe Hansen ligesaa lidt — villet tilraade Folk at gaa over fra Mejeri til Kjødproduktion.

Professor Segelcke udtalte, at der ikke kunde være nogen Tvivl om, at Konkurrencen paa Smørmarkedet vilde stige; navnlig vilde den stige herhjemme, men ogsaa i andre Lande, saasom Sverig og Finland, Tyskland og Rusland, vilde Produktionen stige. Amerika syntes derimod foreløbig mere at kaste sig over Osteproduktionen, fordi Ost betragtedes som mere egnet for Forsendelse end Smør. Det vilde dog tage nogen Tid, inden de andre Lande kunde komme med, og denne Tid burde vi ikke lade gaa ubenyttet hen, men tværtimod benytte den paa den kraftigste Maade. Vi burde arbejde videre; thi vi havde endnu meget at gjøre. Navnlig havde vi næsten ikke

gjort Noget for at indrette Kommunikationsmidlerne efter de Varer, der forsendes. Medens man paa Jernbanerne i Frankrig ikke alene havde særlige Vogne for de bestemte Vareklasser, men tildels endog særlige Tog, var Sligt ukjendt hos os. Her stuvede man endnu paa Jernbaner og Dampskibe med største Hensynsløshed Smør sammen med alle mulige heterogene Varer og ofte i ødelæggende Omgivelser. Kjølighed og frisk Luft savnedes begge Steder, i Dampskibene som paa Jernbanerne, og Godstogenes Henlæggelse til den varmeste Del af Døgnet, Savnet af Foranstaltninger til Beskyttelse af Smørret paa Jernbanestationer og Dampskibspladser forværrede endydermere Forholdene. Vilde vi i disse og andre Retninger blot arbejde med Kraft paa at sikre og forbedre Kvaliteten af Smørret, vilde Smørproduktionen uden Tvivl endnu i en lang Række Aar stille sig meget gunstig.

Note til Referatet i forrige Hæfte.

Man har gjort os opmærksom paa, at det i vor Note i forrige Hæfte, hvor vi have omtalt Betingelsen for Indsmeltning af Guldmonter, vil være rigtigere kun at nævne Omkostningerne ved denne Indsmeltning i Almindelighed uden at tale om Slag-skatten. Det vil være overflødigt at bemærke, at vi ved Slag-skatten, overensstemmende med den sædvanlige økonomiske Sprogbrug, have sigtet til den Betaling, Private maa erlægge for Udmøntning. Naar der kun udmøntes, hvor Private begjære Monter, ville Landets Penge være saameget mere værd end Metal i Barrer; ellers vil Udmøntning ikke finde Sted. De vil atter være sunkne dette Beløb i Værdi, for at det skal kunne betale sig igjen at indsmelte. Anderledes selvfølgelig, hvor Staten eller en Bank bærer Møntningsomkostningerne. Naar vi i hin Sammenhæng troede det nødvendigt at nævne Muligheden af dette Spillerum, var det navnlig, fordi, som bemærket, Bankens nærværende Stilling ikke er os klar.

N. C. F.

Bibliografi.

- Mill, John Stuart, Om Friheden. Paa Dansk ved Vilh. Arntzen. 208 S. Hæst.
- Christophersen, De forenede Kommuners Alderdomsforsørgelseskasse. En Lejlighedskritik. 39 S. Schönberg.
- Résumé des principaux faits statistiques du Danemark. Publié par le bureau royal de statistique.
- Bertillon, La Démographie figurée de la France, ou Étude statistique de la population française. G. Masson.
- Giraud-Teulon, A., Les Origines de la famille. Sandoz et Fischbacher.
- Milet, Droit et Probité. Causeries familières sur nos droits et nos devoirs privés, sociaux et politiques. Cotillon.